

دوم فوریه برابر با ۱۳ بهمن‌ماه، روز جهانی تالاب‌ها نام‌گذاری شده است. در چنین روزی در سال ۱۹۷۱ میلادی، برابر با ۱۳۴۹ خورشیدی و در شهر رامسر ایران، معاهده‌ای جهانی برای حفاظت از تالاب‌ها به تصویب رسید که به «کنوانسیون رامسر» مشهور شد.

این کنوانسیون بر حفاظت و بهره‌برداری معقول از تالابها به خصوص در جهت فراهم ساختن زیستگاهی برای پرندگان آبی تأکید داشت. طی گذشت سالها، کنوانسیون گستره نگرش خود را چنان افزایش داده که تمام ابعاد حفاظت و بهره‌برداری معقول و پایدار از تالابها را در بر می‌گیرد و تالابها را در زمره اکوسیستم‌هایی می‌داند که در حفاظت از تنوع زیستی و رفاه جامعه بشری اهمیت فوق‌العاده‌ای دارند.

تالاب چیست؟

تالاب که در زبان انگلیسی wetland خوانده می‌شود، نام عمومی مکانهایی است که آب عامل اصلی تشکیل دهنده محیط زیست آن باشد.

تالاب‌ها معمولاً زمانی شکل می‌گیرند که پهنه آب در سطح زمین یا در نزدیکی سطح وجود داشته باشد. به عبارت دیگر آب کم عمقی پهنه‌ای از زمین را پوشانده باشد. تعاریف و تعابیر مختلفی از اصطلاح تالاب در جهان رایج شده است.

متداولترین تعریف از تالاب تعریفی است که کنوانسیون جهانی حفاظت از تالابها (کنوانسیون رامسر) به شرح زیر عنوان نموده است:

«مناطق پوشیده از مرداب، باتلاق، لجن‌زار یا آبگیرهای طبیعی و مصنوعی اعم از دائمی یا موقت که در آن آب‌های شور یا شیرین به صورت راکد یا جاری یافت می‌شود، از جمله شامل آبگیرهای دریایی که عمق آنها در پائین‌ترین حد جزر از شش متر تجاوز نکند.»

با توجه به این تعریف، تالاب‌ها انواع گوناگونی از زیستگاهها نظیر رودخانه‌ها، دریاچه‌ها، کرانه‌های ساحلی، جنگلهای حرا، لجن‌زارها و حتی آبسنگهای مرجانی را در بر می‌گیرند.

به علاوه انواع تالاب‌های مصنوعی بشر مثل حوضچه‌های پرورش ماهی و میگو، آب‌بندانه‌های، اراضی تحت کشت آبی، حوضچه‌های استحصال نمک، مخازن ذخیره آب در پشت سدها، بستر شنی رودخانه‌ها و کانال‌های آب نیز مشمول این تعریف کلی می‌گردند.

انواع تالاب‌ها:

انواع تالاب با توجه به تعریف کنوانسیون رامسر بشرح زیر می‌باشد:

الف) تالابهای دریایی و ساحلی:

مانند آبهای دریایی کم عمق دائمی، بسترهای دریایی زیر جذر و مدی، سواحل دریایی صخره‌ای، سواحل ماسه‌ای، قلوه سنگی یا سنگریزه‌ای، ماندابهای بین جذر و مدی، غارهای آهکی و دیگر سیستمهای هیدرولوژیک زیرزمینی، دریایی و ساحلی

ب) تالابهای داخل خشکی:

مانند دلتاهای درون خشکی دائمی، رودخانه‌ها، نهرها، رودخانه‌های فصلی، جویبارها و نهرها، دریاچه‌های آب شیرین دائمی (بزرگتر از هشت هکتار)، دریاچه‌های آب شیرین فصلی (بزرگتر از هشت هکتار)، دریاچه‌های شور، لب شور و قلیایی دائمی، ماندابها و حوضچه‌های شور، لب شور و قلیایی دائم، غارهای آهکی و دیگر سیستم‌های هیدرولوژیک زیرزمینی داخل خشکی

ج) تالاب‌های مصنوعی:

مانند استخرهای پرورش آبزیان، استخرها (کوچکتر از ۸ هکتار) شامل استخرهای کشاورزی، دامداری و مخازن کوچک، اراضی تحت آبیاری شامل کانال‌های آبیاری و مزارع برنج، اراضی کشاورزی تحت تاثیر سیلابهای فصلی، مناطق تصفیه فاضلاب، آبراهه‌ها، کانالهای زهکشی و جوی‌ها

۱۳ بهمن ماه روز جهانی تالاب ها

شرکت صنایع سیمان گیلان سبز

تأثیر و تأثر متقابل اجزای فیزیکی، بیولوژیکی و شیمیایی یک تالاب مثل خاک، آب و گیاهان و جانوران، عملکردهای حیاتی متعددی برای تالاب ایجاد می کند. از جمله: ذخیره سازی آب، حفاظت در مقابل طوفان و کاهش تخریب سیل، تثبیت خطوط ساحلی و مهار فرسایش، تزریق مجدد آبهای زیرزمینی (جابجائی آب از تالاب به درون سفره های زیرزمینی)، تخلیه آبهای زیرزمینی (جابجائی آب به سوی بالا و تبدیل آن به آبهای سطحی)، پالایش آب از طریق تثبیت عناصر محلول، رسوبات و دیگر آلودگی ها و تعدیل آب و هوای محلی.

از میان ارزشهای اقتصادی متعدد تالاب ها، می توان به حفظ ذخایر ژنی گیاهی و جانوری، تأمین آب (کیفی و کمی)، آبی پروری (بیش از دوسوم از برداشت محصول ماهی جهان به سلامت مناطق تالابی بستگی دارد)، تولید محصولات کشاورزی (از طریق تأمین آب و عناصر غذایی)، تولید چوب، تأمین انرژی، تولید مواد لجنی و گیاهی، حمل و نقل و کاربردهای تفریحی و گردشگری (توریستی) اشاره کرد.

علاوه بر این تالابها به عنوان بخشی از میراث فرهنگی بشر اهمیت ویژه ای دارند. با باورهای جهان شناسی و مذهبی رابطه داشته، منشاء تعالی زیبایی شناختی می شوند، پناهگاه هایی برای حیات وحش ایجاد نموده و شالوده سنن مهم بومی را شکل می دهند.

گردآوری و تنظیم:

پریسا صفردخت بهار (کارشناس ارشد محیط زیست)

ارزش های تالاب ها:

تالاب ها از جمله مولدترین محیط های جهان هستند. برای مثال، برنج یکی از محصولات رایج تالابی، غذای نیمی از جمعیت جهان را تأمین می کند. این اکوسیستم ها گهواره های تنوع زیستی دنیا هستند که با فراهم ساختن آب و قابلیت زادآوری اولیه نقش مهمی در بقای گونه های بیشماری از گیاهان و جانوران وابسته به خود ایفا میکنند. تالاب ها از اجتماعات انبوه گونه های پرندگان، پستانداران، خزندگان، دوزیستان، ماهیان و بی مهرگان حمایت میکنند. از بین ۲۰ هزار گونه مختلف ماهی در سطح جهان، بیش از ۴۰٪ آنها در آبهای شیرین (تالاب ها) زندگی می کنند. تالاب ها ذخیره گاه های بسیار مهمی از مواد ژنتیکی (وراثتی) گیاهی نیز محسوب می شوند.

اقتصاددانان و دانشمندان به طور روزافزون در زمینه ارزیابی و مطالعه ارزشها و خدمات اکوسیستمی محیطهای طبیعی از جمله تالاب ها مشغول به کار هستند. این وظیفه دشوار با تقریب ها و تردیدهای فراوانی همراه است. برخی از مطالعات اخیر نشان می دهد که اکوسیستمها سالیانه حداقل ۳۳ تریلیون دلار ارزش خدماتی بوجود می آورند که ۴/۹ تریلیون دلار آن از طریق تالاب ها تأمین می شود.